

Een hoogst belangrijke mededeling! Want zij hield in dat de leider der NSB die in september '40 niet verder gegaan was dan te berichten dat hij Hitlers 'bevelen' zou 'afwachten', nu zijn gehele politieke zelfstandigheid althans in de relatie met Hitler wilde prijsgeven: de af te leggen eed van trouw zou hem volledig de handen binden. Dat klonk met name Seyss-Inquart en Schmidt aantrekkelijk in de oren, maar zij waren eigenlijk de enigen. In kringen van de *Wehrmacht* beschouwde men het bondgenootschap dat de bezetter met de NSB aangegaan was, als een formidabele politieke blunder: '*Die Begünstigung der NSB verzeihen uns die Niederländer nicht*', werd in die tijd in een rapport van een der *Feldkommandanturen* opgemerkt¹ en Rauter hield er de absurde opinie op na dat vijfduizend SS-mannen voldoende zouden zijn om geheel Nederland gelijk te schakelen – men had daar de NSB niet voor nodig en zij kon niet eens helpen: '*Der Hass gegen Mussert im Volke ist ja abgrundtief*'.² Maar Seyss-Inquart en Schmidt, hoezeer ook twijfelend aan Musserts capaciteiten, zagen de zaak anders: de bezetter had in Nederland, vooral met het oog op de toekomst. behoefte aan politieke bondgenoten; achter elkaar hadden de democratische politieke partijen, de Nederlandse Unie en Nationaal Front zichzelf uitgeschakeld. Er restten slechts twee groeperingen: de NSB en de NSNAP-van Rappard. Die laatste had de functie gekregen, de NSB in Duitse richting te stuwen. Welnu, kon men die taak niet als voltooid beschouwen wanneer de leider der NSB bereid was, zichzelf en zijn gehele beweging door een eed van trouw onverbreeklijk aan Hitler te binden?

NSB contra NSNAP

Dank zij de Duitse steun had de door dr. E. H. van Rappard geleide Nationaal-Socialistische Nederlandse Arbeiderspartij van de herfst van '40 af een vrij aanzienlijke activiteit kunnen ontplooiën: zij kreeg een eigen weekblad en eigen plaatselijke bureaus en wie tot de groepering of tot haar SA toetrad, kon beginnen met zich een uniform te laten aanmeten dat vrijwel identiek

¹ *Feldkommandantur* 724: '*Lagebericht Nr. 14*' (31 aug. 1941), p. 5 (CDI, 12.0803). Wij citeren uit het voorgaande rapport: '*Fast die gesamte Bevölkerung (eine Wehrmachtskommandantur spricht von 90%) lehnt jetzt alles was deutsch ist, aufs schroffste ab . . . Ebenso stark wie die Ablehnung alles Deutschen ist der Glaube an Englands schliesslichen Sieg . . . Auf die NSB'er schlägt man ein und meint sicher bisweilen die Deutschen . . . Wir leben auf einem Vulkan.*' (a.v. Nr. 13 (25 juli 1941), CDI, 12.0841-42). ² Brief, 16 sept. 1941, van Rauter aan Himmler (BDC, 2405).